

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна ПЕМАШКАЛО

ФІЛОСОФІЯ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Правове регулювання економіки

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри міжнародних відносин,
політичних наук і практичної філософії

Олег КУЗЬ

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних відносин, політичних наук і практичної філософії
Протокол №7 від 31.01.2023 р.

Розробник:

Потоцька Ю. І., к. філос. н., доцент кафедри міжнародних відносин, політичних наук і
практичної філософії

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

«Філософія» є обов'язковим освітнім компонентом циклу загальної підготовки спеціальності 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня.

Актуальність вивчення дисципліни «Філософія» обумовлена необхідністю оволодіння основами загальної духовної культури, культури мислення та формування відповідального світогляду.

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти загальних компетентностей на підставі:

узагальнення вже набутих у процесі освіти знань, ознайомлення зі специфікою філософсько-світоглядного освоєння дійсності та формування на цій основі цілісної наукової картини світу;

формування навичок критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та їх застосування до аналізу суспільства;

навчання навичкам самостійного пошуку, оброблення та аналізу інформації;

усвідомлення цінностей громадянського суспільства та необхідності його сталого розвитку.

Об'єктом навчальної дисципліни є найбільш загальні характеристики та фундаментальні принципи буття.

Предмет навчальної дисципліни – відносини людини і світу, буття та пізнання.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
.	Теорія держави та права

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин

<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p>	<p>РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p>
<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя</p> <p>ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>	<p>РН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.</p>
<p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя</p> <p>ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>	<p>РН10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.</p>
<p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння</p>	<p>РН11. Мати базові навички риторики.</p>

<p>історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>	
<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p>	<p>РН17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання. Історія філософії.

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

1.1. Природа філософського знання. Основні функції філософії.

Специфіка філософського знання. Предмет філософії. Основні функції та методи філософії. Основне питання філософії.

1.2. Філософія і світогляд. Типи світогляду.

Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання. Світогляд. Структура і функції світогляду. Типи світогляду (міфологічний, релігійний, науковий, філософський).

1.3. Структура філософського знання.

Соціально-історичні та духовні умови виникнення та розвитку філософії. Диференціація філософського знання. Основні філософські напрями, школи, дисципліни. Історія філософії – періодизація та основні ознаки діалогу концепцій на різних етапах розвитку духовної культури, цивілізації суспільства.

Тема 2. Стародавня філософія

2.1. Давньоіндійська і давньокитайська філософія.

Значення філософії Стародавнього Сходу в розвитку світової філософії. Філософія Стародавньої Індії. Буддизм. Філософія Стародавнього Китаю. Конфуціанство.

2.2. Давньогрецька натурфілософія.

Значення античної філософії в розвитку західноєвропейської та світової культури. Періодизація античної філософії. Натурфілософія. Проблема першоелементу.

2.3. Класична філософія Сократа, Платона, Аристотеля.

Сократ і софісти: звернення до людини, пошуки абсолютного та відносне знання.
Філософська система Платона. Енциклопедична філософська система Аристотеля.

2.4. *Стойцизм, епікуреїзм, скептицизм.*

Елліністична філософія (стойцизм, епікуреїзм, скептицизм). Філософія еллінізму та раннє християнство.

Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та Відродження

3.1. *Становлення та розвиток філософії Середньовіччя.*

Загальна характеристика середньовічної філософії. Вплив християнства на середньовічну філософію. Співвідношення віри та розуму в середньовічній філософії. Патристика (А. Аврелій) і схоластика (Х. Аквінський). Реалізм та номіналізм.

3.2. *Антропоцентризм і гуманізм філософії епохи Відродження.*

Особливості філософії епохи Відродження. Вплив розвитку мистецтв (живопису, літератури), математики, механіки на уявлення про Всесвіт та творчу природу людини. Натурфілософія М. Кузанського, М. Капернік, Дж. Бруно, Г. Галілея.

3.3. *Соціальна філософія епохи Відродження.*

Образ володаря у М. Макиавеллі. Пошуки ідеального суспільства (Т. Мор, Т. Кампанелла).

Тема 4. Філософія Нового часу

4.1. *Розвиток науки та філософська картина світу у XVI–XVII ст.*

Філософія Нового часу: розвиток математики та природничих наук. Віра у розум та прогрес у суспільстві.

4.2. *Емпіризм і раціоналізм.*

Гносеологія (суб'єкт та об'єкт пізнання). Індуктивний та дедуктивний методи пізнання. Емпіризм (Ф. Бекон, Д. Локк, Д. Юм). "Привиди свідомості" Ф. Бекона. Раціоналізм (Р. Декарт, Г. Лейбніц, Б. Спіноза). "Cogito ergo sum" та вчення про метод Р. Декарта. Монадологія Г. Лейбніца. Гносеологічні суперечки у філософії Нового часу (Д. Локк і Г. Лейбніц). Ірраціоналізм Б. Паскаля.

4.3. *Основні ідеї філософії Просвітництва.*

Соціальна філософія Просвітництва (людина-громадянин, теорії виникнення держави, первісна культурна людина Ж.-Ж. Руссо). Прагнення у Просвітництві до свободи, рівності та братерства. Французький матеріалізм, концепція детермінізму.

Тема 5. Німецька класична філософія

5.1. *Загальна характеристика німецької класичної філософії.*

Раціоналізм німецької класичної філософії. Передумови виникнення та головні досягнення німецької класичної школи.

5.2. *Гносеологічна концепція І. Канта.*

Теорія пізнання І. Канта (апріорне – знання до досвіду та апостеріорне – знання на основі досвіду; пізнавальні здібності людини: розсудок, здатність судження, розум). Етичні погляди І. Канта (категоричний імператив).

5.3. *Абсолютний ідеалізм Г.В.Ф. Гегеля.*

Філософська система Г. В. Ф. Гегеля. Абсолютна ідея, енциклопедія філософських наук (вчення про буття, сутність та поняття в Науці логіки; розгляд механіки, фізики, органіки у "Філософії природи"; суб'єктивний, об'єктивний та абсолютний духу "Філософії духа"). Розвиток діалектики Г.В. Ф. Гегелем.

Тема 6. Сучасна світова філософія

6.1. *Соціокультурні умови розвитку філософії XX–XXI ст.*

Загальна характеристика розвитку сучасної філософії. Вплив соціокультурного,

духовного стану в суспільстві, розвитку науки та техніки на філософію сучасності. Основні напрямки сучасної філософії.

6.2. Розвиток позитивістської традиції в сучасній філософії.

Позитивізм, постпозитивізм, неопозитивізм. Аналітична філософія (Б. Рассел, Л. Вітгенштейн). Логіко-лінгвістичний аналіз аналітичної філософії. Віденський гурток (М. Шлік). Філософія науки ("критичний раціоналізм" К.Поппера, "дослідницькі програми" науки І. Лакатоса, методологічний релятивізм П. Фейерабенда, історичний розвиток наукового знання у Т. Куна). Прагматизм (Ч. Пірс).

6.3. Антропологічна складова сучасної філософії.

Вплив "філософії волі", "філософії життя" на формування екзистенціально-антропологічної складової сучасної філософії. Екзистенціалізм (основні напрями та поняття). М. Хайдегер, К. Ясперс, Ж.П. Сартр, А. Камю. "Сутність" та "існування" людини в екзистенціальній філософії.

Філософія психоаналізу: вчення про несвідоме в психіці людини (З. Фрейд, К. Юнг).

6.4. Ситуація постмодерну в сучасній філософії.

Герменевтика (основні поняття, проблема розуміння та інтерпретації). Г. Гадамер, П. Рікер. Феноменологія Е. Гуссерля (феноменологічна редукція, інтенціональність).

Структуралізм та постструктуралізм. "Ситуація постмодерну". Концепція смерті суб'єкта. М. Фуко, Р. Барт. Деконструкція. Ж. Дерріда.

Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки

7.1. Джерела розвитку вітчизняної філософії.

Місце вітчизняної філософії у світовій філософії. Періодизація історії вітчизняної філософії.

Філософія Київської Русі. Філософія у братських школах (Острозький культурно-освітній центр). Діяльність Києво-Могилянської академії (Ф.Прокопович).

7.2. Кордоцентризм як парадигма української філософії.

Філософія Г.Сковороди (дві натури, три світи). Філософські ідеї П. Юркевича.

Кордоцентризм в українській філософії.

7.3. Особливості розвитку вітчизняної філософії ХХ–ХХІ ст.

Київська школа екзистенційної філософії. М. Бердяєв. Загальні тенденції розвитку сучасної вітчизняної філософії в єдності з розвитком наукового знання (В. Вернадський та ін.). Д. Чижевський – історик української філософії.

Змістовий модуль 2. Теоретична і практична філософія.

Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)

8.1. Основні онтологічні проблеми.

Метафізика та онтологія як концепції буття. Буття як філософська категорія.

8.2. Історико-філософські концептуалізації буття.

Філософські концепції буття. Проблеми буття в історико-філософському окресленні. Основні складові буття. Онтологічна будова світу за сучасною наукою. Підстави існування світу. Виділення сфер буття в історії філософії та сучасній онтології. Основні онтологічні філософські категорії.

8.3. Простір і час.

Простір та час: їх характеристики, субстанціальна та реляційна концепції.

8.4. Філософія про рух та причинність.

Філософське поняття руху. Причинність у філософському розумінні світу.

Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)

9.1. Виникнення і природа свідомості. Сутність психічного.

Свідомість як духовне життя і найвищий рівень психічної активності (основні

філософські концепції походження свідомості). Основні властивості і функції свідомості. Свідомість і самосвідомість.

9.2. Свідомість та мислення. Свідомість і мова. Свідомість як умова відтворення людської культури.

Свідомість і мислення (розумне мислення та ін.). Проблема несвідомого. Філософія про генезу свідомості. Проблеми свідомості в сучасній філософії. Значення розуму, трудової діяльності, соціального життя, мови в формуванні свідомості. Історико-філософське розуміння свідомості. Концепції свідомості та її структура. Компоненти та рівні свідомості.

9.3. Основні гносеологічні проблеми. Сутність та структура пізнавального процесу.

Психофізична проблема та теорія пізнання. Пізнання як предмет філософського аналізу. Основні підходи, принципи та концепції сучасної гносеології. Основні гносеологічні проблеми. Агностицизм. Сутність та структура пізнавального процесу. Чуттєві, раціональні та інтуїтивні аспекти та компоненти процесу пізнання. Загальні рівні пізнання навколишнього світу (чуттєвий, раціональний, ірраціональний). Підрівні чуттєвого пізнання (почуття, сприйняття, уявлення). Пам'ять (вербально-акустичне та семантичне запам'ятовування). Репродуктивна та творча уява. Підрівні раціонального пізнання (поняття, судження, умовивід). Інтелектуальна інтуїція.

9.4. Особливості, рівні та методи наукового пізнання.

Наука та наукове знання. Основні положення сучасної епістемології. Специфіка наукового пізнання, світоглядний статус науки. Структура сучасної науки. Наука як діяльність, система знань, соціальний інститут та сфера духовного виробництва. Наука як фактор суспільного розвитку. Класична та сучасна наука. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. Експеримент, моделювання. Основні методи наукового пізнання (аналіз, синтез, аксіоматичний, конструктивістський, гіпотетико-дедуктивний, прагматичний, описовий та ін.).

9.5. Істина та її критерії.

Проблема істини та її критерії. Види істини (абсолютна, відносна, кореспондентська, когерентна, конвенціональна, прагматична). Практика у процесі пізнання. Наука як основа буття сучасної (техногенної) цивілізації.

Тема 10. Філософська антропологія

10.1. Історико-філософські уявлення про природу та сутність людини.

Специфіка філософського розгляду проблеми людини. Філософія про природу та сутність людини. Основні філософські визначення людини. Німецька філософська антропологія (М. Шелер, А. Гелен, Е. Кассієр та ін.).

10.2. Антропосоціогенез.

Походження людини. Біологічна та соціальна природа людини.

10.3. Індивід, індивідуальність, особистість.

Проблема смислу життя людини. Вирішення філософією проблеми життя, смерті та безсмертя людини. Філософія творчості.

Тема 11. Філософія культури і цивілізації

11.1. Основні визначення і концепції культури.

Форми культури. Історичний вимір становлення філософії культури. Філософські визначення культури і основні концепції культури. Культура як специфічна соціальна реальність. Форми культури. Національне та загальнолюдське в культурі. Буття людини в культурі. Складові духовної культури людства (мистецтво, наука, релігія).

11.2. Філософія про історичні типи культур.

Теоретичні концепти філософії культури XIX – XX ст. Філософія культури про історичні типи існування культури. Культурно-історичні типи М. Данилевського; морфологія культури О. Шпенглера; культура і цивілізація у А. Тойнбі.

11.3. Особливості та протиріччя сучасної світової цивілізації.

Інформаційне суспільство. Сучасна світова цивілізація, її характерні риси. Походження та основні типи глобальних проблем. Соціальне передбачення та прогнозування. Завдання переходу від технологічної до антропогенної цивілізації.

Тема 12. Соціальна філософія та філософія права

12.1. Визначення суспільства, суспільні відносини та структура суспільства.

Філософський аналіз суспільства. Суспільство як система, що саморозвивається. Специфіка суспільних законів і соціального пізнання. Основні сфери суспільного життя. Суспільні відносини та соціальна структура суспільства.

12.2. Історико-філософські концепції суспільства. Сутність та критерії суспільного прогресу.

Основні філософські концепції розуміння суспільства. Роль потреб та інтересів у формуванні суспільних відносин. Сутність та критерії суспільного прогресу. Теоретичні моделі суспільства. Економіка в системі суспільних відносин.

12.3. Філософія права у системі соціально-гуманітарних наук.

Предмет, основні питання, функції та методологія філософії права. Сутність права у філософському осмисленні. Право і мораль.

12.4. Історичні типи філософії права.

Філософсько-правові ідеї Стародавнього Сходу. Філософія права Заходу та її розвиток (античність, середні віки, Новий час). Вітчизняна філософсько-правова думка. Філософія права ХХ–ХХІ ст.

12.5. Основні проблеми філософії права

Правова антропологія. Правова аксіологія. Інституційний вимір права.

Перелік семінарських занять, а також завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

При викладанні навчальної дисципліни «Філософія» використовуються традиційні методики інформаційно-рецептивної та репродуктивної спрямованості, а також сучасні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які передбачають застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції, міні-лекції, дискусії, роботу в малих групах.

Назви тем	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	Проблемна лекція з питання "Філософія та світогляд"
Тема 2. Стародавня філософія	Дискусія з питання "Модель ідеальної держави Платона"
Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та Відродження	Дискусія з питання "Співвідношення віри та розуму"

Тема 4. Філософія Нового часу	Міні-лекція з питання "Раціоналізм та емпіризм"
Тема 5. Німецька класична філософія	Проблемна лекція з питання "Автономна особистість у контексті етики І. Канта", робота в малих групах, презентація результатів
Тема 6. Сучасна світова філософія	Міні-лекція з питання "Проблема влади у філософії постмодернізму"
Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки	Міні-лекція з питання "Кордоцентризм як національна філософська парадигма"
Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)	Міні-лекція з питання "Матеріалізм та його історичні форми"
Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)	Проблемна лекція з питання "Істина та її критерії", робота в малих групах, презентація результатів
Тема 10. Філософська антропологія	Проблемна лекція з питання "Трансформація уявлень про сутність людини"
Тема 11. Філософія культури і цивілізації	Дискусія з питання "Глобалізація та уніфікація культур"
Тема 12. Соціальна філософія та філософія права	Дискусія з питання "Право і влада"

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати екзамен, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену згідно з графіком навчального процесу (максимальний бал, який можна отримати на екзамені, – 40; мінімальний бал, що дозволяє успішно скласти екзамен, – 25).

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

На семінарських заняттях оцінюються усні доповіді, проводяться усні опитування та письмові контрольні роботи.

Поточний контроль успішності навчання у формі перевірки усної доповіді за заданою тематикою здійснюється 3 рази за семестр. Максимальна оцінка за доповідь – 5 балів (усього 15 балів за семестр), її можна отримати, якщо доповідь має логічну структуру, висновки є

аргументованими, теоретичний матеріал викладений вільно із розумінням основних понять.

Поточний контроль успішності навчання у формі проведення усного опитування виявляє засвоєння студентами питань семінарського заняття та матеріалу, що пройдено на попередніх заняттях. Максимальна оцінка – 5 (усього 35 балів за семестр).

Поточний контроль успішності навчання у формі проведення письмової контрольної роботи (тестування) здійснюється 2 рази за семестр. Максимальна оцінка – 5 (усього 10 балів за семестр).

Пошаудиторна самостійна робота студента (СРС) в межах навчальної дисципліни «Філософія» включає: опрацювання лекційного матеріалу, поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань, про які викладач повідомляє студентів; пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; підготовку доповідей; перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт; систематизацію вивченого матеріалу для підготовки до семестрового екзамену. Результати СРС перевіряються і оцінюються під час аудиторного поточного контролю – усних опитувань, доповідей і письмових робіт.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається з 4-х завдань (2 стереотипних, 1 діагностичне та 1 евристичне завдання), які дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента та рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумальна кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумальна кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання. Історія філософії.			
<i>Аудиторна робота</i>			
1.	Лекція	Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	

	Семінарське заняття	1.1. Природа філософського знання. Основні функції філософії. 1.2. Філософія і світогляд. Типи світогляду. 1.3. Структура філософського знання.	Усне опитування	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
Аудиторна робота				
Тема	2	Лекція	Тема 2. Стародавня філософія	
	Семінарське заняття	2.1. Давньоіндійська і давньокитайська філософія. 2.2. Давньогрецька натурфілософія. 2.3. Класична філософія Сократа, Платона, Аристотеля. 2.4. Стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм.	Усне опитування	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		

Аудиторна робота				
Тема	3	Лекція	Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та Відродження	
	Семінарське заняття	3.1. Становлення та розвиток філософії Середньовіччя 3.2. Антропоцентризм і гуманізм філософії епохи Відродження 3.3. Соціальна філософія епохи Відродження	Доповідь	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
Аудиторна робота				
Тема	4.	Лекція	Тема 4. Філософія Нового часу	

	Семінарське заняття	4.1. Розвиток науки та філософська картина світу у XVI–XVIIст. 4.2. Емпіризм і раціоналізм. 4.3. Основні ідеї філософії Просвітництва	Усне опитування	5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
Тема	<i>Аудиторна робота</i>			
5.	Лекція	Тема 5. Німецька класична філософія		
	Семінарське заняття	5.1. Загальна характеристика німецької класичної філософії. 5.2. Гносеологічна концепція І.Канта. 5.3. Абсолютний ідеалізм Г.В.Ф. Гегеля.	Усне опитування	5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
Тема	<i>Аудиторна робота</i>			
6.	Лекція	Тема 6. Сучасна світова філософія		
	Семінарське заняття	6.1. Соціокультурні умови розвитку філософії XX– XXI ст. 6.2. Розвиток позитивістської традиції в сучасній філософії 6.3. Антропологічна складова сучасної філософії 6.4. Ситуація постмодерну в сучасній філософії	Письмова контрольна робота (тестування)	5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття, підготовка до контрольної роботи		
Тема	<i>Аудиторна робота</i>			
7.	Лекція	Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки		

	Семінарське заняття	7.1. Джерела розвитку вітчизняної філософії 7.2. Кордоцентризм як парадигма української філософії Особливості розвитку вітчизняної філософії ХХ – ХХІ ст.	Доповідь	5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
Змістовий модуль 2. Теоретична і практична філософія.				
<i>Аудиторна робота</i>				
Тема	8.	Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)		
	Лекція			
	Семінарське заняття	8.1. Основні онтологічні проблеми 8.2. Історико-філософські концептуалізації буття 8.3. Простір і час 8.4. Філософія про рух та причинність	Усне опитування	5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
<i>Аудиторна робота</i>				
Тема	9	Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)		
	Лекція			
	Семінарське заняття	9.1. Виникнення і природа свідомості. Сутність психічного. 9.2. Свідомість та мислення. Свідомість і мова. Свідомість як умова відтворення людської культури. 9.3. Основні гносеологічні проблеми. Сутність та структура пізнавального процесу. 9.4. Особливості, рівні та методи наукового пізнання. 9.5. Істина та її критерії.	Доповідь	5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
<i>Аудиторна робота</i>				
Тема	10	Тема 10. Філософська антропологія		
	Лекція			

	Семінарське заняття	10.1. Історико-філософські уявлення про природу та сутність людини. 10.2. Антропосоціогенез. 10.3. Індивід, індивідуальність, особистість.	Усне опитування	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
Тема	Аудиторна робота			
11.	Лекція	Тема 11. Філософія культури і цивілізації		
	Семінарське заняття	11.1. Основні визначення і концепції культури. 11.2. Філософія про історичні типи культур. 11.3. Особливості та протиріччя сучасної світової цивілізації.	Усне опитування	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття		
Тема	Аудиторна робота			
12.	Лекція	Тема 12. Соціальна філософія та філософія права		
	Семінарське заняття	12.1. Визначення суспільства, суспільні відносини та структура суспільства. 12.2. Історико-філософські концепції суспільства. Сутність та критерії суспільного прогресу. 12.3. Філософія права у системі соціально-гуманітарних наук. 12.4. Історичні типи філософії права. 12.5. Основні проблеми філософії права	Письмова контрольна робота (тестування)	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань семінарського заняття, підготовка до контрольної роботи Підготовка до іспиту		
Поточна успішність				60
Іспит				40
Загалом				100

Рекомендована література

Основна

1. Філософія : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня : [електронне видання] / уклад. О. М. Кузь, Ю. І. Потоцька, І. В. Жеребятнікова, Н.О.Коннова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 64 с.

2. Філософія : навч. посіб. : [Електронний ресурс] / О. М. Кузь, Ф. М. Чешко, І. В. Жеребятнікова [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 271 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23349>

Додаткова

3. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2018. – 432 с.

4. Лакс М. Метафізика: сучасний вступний курс / пер. з англ. М. Симчич, Є. Поляков; 2-е вид. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2021. – 608 с.

5. Марченко О.В. Філософія права / О.В. Марченко. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 304 с.

6. Петрушенко В. Л. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії [Текст] : навч. посіб. / Віктор Петрушенко ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – 2-ге вид., випр. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. – 594 с.

7. Філософія : підручник для студентів вищ. навч. закл. / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер та ін. – Харків : Фоліо, 2018. – 620 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

8. Бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.nbuv.gov.ua>.

9. Найвидатніші філософи світу та України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.

10. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Філософія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2923>.